

Ympäristöministeriölle

Lausuntopalvelussa: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=574b831a-7f11-4a3d-ae21-67c311d006a9&respondentId=d6e5d5d5-602e-4d06-aa14-0e5c345db8cb>

Asia: lausunto raporttiluonnoksesta ”Suomen merihiekka- ja mineraalivarojen hyödyntäminen – suosituksia kestäväälle käytölle” (VN/441/2018)

BirdLife Suomi kiittää ympäristöministeriötä lausuntopyyntöstä. Kommentoimme lausunnossamme ensisijaisesti merenpohjan hiekka- ja mineraalivarojen ottoon liittyviä linnustonsuojelullisia näkökohtia.

Yleistä

Kokonaisuutena työryhmän raportti on kattava tietopaketti Suomen merenpohjien hiekka- ja mineraalivarojen esiintymisestä, varojen hyödyntämisestä, asiaan liittyvästä lainsäädännöstä sekä potentiaalisten hyödyntämiskohteiden luontoarvoista ja ottotoiminnan ympäristövaikutuksista.

Merialueiden luontoa ja ottotoiminnan vaikutuksia on esitelty ansiokkaaksi etenkin vedenalaisen luonnon osalta. Linnuston käsittely jää ylimalkaiseksi ja puutteelliseksi.

Raportissa on useita hyviä suosituksia, joita noudattamalla linnustolle kohdistuvia vaikutuksia voidaan pienentää. Erityisen tärkeää huolellisen aluevalinnan lisäksi on, että ottotoiminta keskitetään riittävän syville alueille. Raportin suositus siitä, että ottotoiminta tulee sijoittaa valoisan vyöhykkeen alapuolelle, mikäli mahdollista, on tärkeä. Vaikutuksia lintuihin ja muuhun luonnon monimuotoisuuteen voitaisiin vähentää myös asettamalla tietty minimisyvyys (esimerkiksi 20 metriä), jota matalammilla alueilla ottotoimintaa ei saa toteuttaa.

Merialueiden matalikkojen merkitys linnustolle

Suomen merialueiden matalikoilla on erityisen suuri merkitys vesilintujen ruokailualueina. Merialueiden suojelualueet eivät kuitenkaan kohdistu vedenalaiselta meriluonnoltaan kaikkiin arvokkaimpiin alueisiin, koska alueiden valinta on tapahtunut valtaosin ei-vedenalaisin perustein. Tämän vuoksi esimerkiksi saaristolintujen pesimäpaikkojen suojelutilanne on ruokailualueita selvästi parempi. Ottotoiminnan vaikutuksia arvioitaessa on siksi huomioitava paitsi lähialueiden pesimälintujen ruokailualueet varsinkin vesilintujen, kuten haahkan ja pilkkasiiven kevät- ja kesäaikaiset kerääntymäalueet sekä allin syys- ja talviaikaiset kerääntymäalueet. Vesilinnustolle erityisen tärkeiden ruokailualueiden osalta päällekkäisyys potentiaalisten merihiekan hyödyntämisalueiden kanssa on huomattava.

Lintujen erityisen tärkeiden ruokailualueiden heikko suojelutilanne johtuu myös osin puutteellisista tiedoista ja lintujen esiintymiskuvan viimeaikaisista muutoksista. Ilmastonmuutoksen vuoksi esimerkiksi allsi esiintyy nykyisin runsaana Suomenlahden matalikoilla vähintään tammikuun alkuun asti, joinain vuosina läpi talven. Talvien lämpenemisen jatkuessa Suomen merkitys Itämeren vesilintujen talvehtimisalueena ja tätä kautta matalikkojemme merkitys arktisten vesilintujen talvehtimisalueena tulee kasvamaan.

Tärkeimmät vesilintujen kerääntymäalueet Suomen merialueilla on tunnistettu vuonna 2015 Suomen kansainvälisesti tärkeiden lintualueiden verkoston päivityksessä ja nämä alueet on hyväksytty osaksi maailmanlaajuisista tärkeiden lintualueiden (IBA, Important Bird and Biodiversity Areas) verkostoa. Tarkemmat tiedot valintakriteereistä, kriteerilajiston esiintymisestä ja ekologiasta sekä valituista alueista on julkaistu Linnut-vuosikirjassa 2015:

https://lintulehti.birdlife.fi:8443/pdf/artikkelit/1936/tiedosto/Linnut_VK2015_152-158_Merelliset_IBA-alueet_artikkelit_1936.pdf#view=FitH

Alueiden tarkemmat karttarajaukset ovat BirdLifen Suomen verkkosivulla:

<https://www.birdlife.fi/suojelu/alueet/iba/meri-ibat/>

Merialueen matalikkojen merkitys vesilinnuille on syytä tuoda raportissa yksityiskohtaisemmin esiin ja lisätä mainitut julkaisut raportin kirjallisuusluetteloon. Raportissa on aiheellista mainita myös lintujen esiintymistä koskevat tietopuutteet: esimerkiksi ruokkilintujen, tiirojen ja selkälökkien ruokailualueet tunnetaan edelleen huonosti ja ne voivat sijaita kaukanakin pesimäpaikoilta.

Suunnittelu- ja lupaprosessista

Raportissa annetaan kuva, että suunnittelualueiden luontoarvot selvitettäisiin vasta YVA-prosessin osana, missä toiminnanharjoittaja esittäisi vaihtoehtoisia sijoituspaikkoja suunnittelemaalleen toiminnalle. Hankkeiden suunnitteluun on kuitenkin ehdottomasti kuuluttava esiselvitysvaihe, minkä yhteydessä tunnistetaan monimuotoisuudelle tärkeät alueet, jotka rajataan toiminnan ulkopuolelle jo ennen YVA-prosessia.

Raportissa on todettava selkeämmin, ettei merihiekan otto ole luonnonsuojelualueilla sallittua, eikä esitä tää vain suosituksena. Raportissa ei tule myöskään rohkaista suunnittelemaan merihiekan ottoa Natura-alueille. Maa-aineksen otto on lähtökohtaisesti sellaista luontoa muuttavaa toimintaa, jolla on todennäköisesti heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojeltavaan lajistoon tai luontotyyppeihin. Maa-ainesten ottoon ei pääsääntöisesti myönnetä lupia mantereen Natura-alueille ja esimerkiksi sisävesille myönnettävät toimenpideluvat koskevat pääsääntöisesti olemassa olevien rakenteiden, kuten väylien ja satamien, ylläpitoa. Merialueiden ei tule tehdä tässä poikkeusta, ja suosituksena on asianmukaista olla Natura-alueiden rajaaminen toiminnan ulkopuolelle.

Pyydämme ministeriötä ottamaan huomioon edellä esittämämme.

Helsingissä 16.9.2019

Aki Arkiomaa

toiminnanjohtaja, BirdLife Suomi